

CENDARI

Deirdre Byrne, met dank aan Tom Cobbaert

CENDARI, kort voor Collaborative European Digital Archive Infrastructure, is een onderzoeksproject dat een digitale onderzoeksinfrastructuur voor historici wil ontwikkelen. Deze infrastructuur zal digitale bronnen bevatten rond twee pilootthema's: de middeleeuwen en de Eerste Wereldoorlog.

CENDARI is een vierjarig onderzoeksproject dat wordt gecoördineerd door het Trinity College in Dublin en subsidies ontvangt van de Europese Commissie. Het project loopt van 2012 tot 2016 en is een samenwerking van 14 onderzoeksinstituten uit 8 Europese landen (onder meer de Freie Universität Berlin, King's College London en het Consortium of European Research Libraries).

CENDARI brengt informatie- en computerwetenschappers samen met toonaangevende historici en bestaande historisch onderzoeksinfrastructuren zoals archieven, bibliotheken en andere digitale projecten. De ontwikkeling van een digitale onderzoeksinfrastructuur moet die netwerken van Europese archieven en bibliotheken overhalen om reeds bestaande digitale bronnen te integreren. Het project wil een onderzoeksinfrastructuur ontwikkelen die makkelijk toegankelijk en bruikbaar is voor historici en nuttig is voor hun onderzoek.

Het overkoepelende doel van het project is de ontwikkeling van een efficiënt digitaal Virtual Research Environment (VRE) voor historische onderzoekers die werken met digitale bronnen. Deze VRE zal, in eerste instantie, verscheidene bronnen in verschillende formaten voor hedendaagse en middeleeuwse geschiedenis integreren. Daarnaast wil CENDARI archief- en bibliotheekcollecties koppelen met bestaande metadata-frameworks. De ontwikkeling van de VRE loopt momenteel (zomer 2014) nog met het oog op het faciliteren van transnationale en comparatieve invalshoeken voor onderzoek in digitale bronnen van archieven en bibliotheken.

ARCHIVE DIRECTORY BOUWEN

CENDARI focust op een verbetering van de zichtbaarheid en toegankelijkheid van unieke archiefbronnen en collecties uit heel Europa door de creatie van een digitale *Archive Directory* van bronnen. Het CENDARI-team zoekt in de ontwikkeling van de Directory samenwerking met een breed netwerk van archieven, bibliotheken, onderzoeksinstituten en andere bewaarplaatsen in Europa en daarbuiten.

De Archive Directory is opgevat als een shared repository die wordt gevuld door alle leden van CENDARI en legt de basis voor virtueel onderzoek in de twee pilootthema's: middeleeuwse Europese cultuur en de Eerste Wereldoorlog. De Directory zal op transnationaal niveau toegankelijk zijn voor onderzoekers en de minder bekende en 'verborgen' archieven in Europa meer toegankelijk en zichtbaar maken.

De brede gemeenschap van historici die onderzoek voeren in één van de twee voornoemde thema's vormt niet alleen de belangrijkste doelgroep voor het gebruik van CENDARI, maar zij zijn ook de referentie voor de selectie van relevante informatie die moet opgenomen worden in de *Archive Directory*. Het CENDARI-team neemt de verschillende gewoonten en methodes van mediëvisten en oorlogshistorici in rekening en ontwikkelde daarop een specifieke aanpak om aan hun eisen op het vlak van bronnenselectie tegemoet te komen. Er is bijvoorbeeld een significant verschil tussen de hoeveelheid bestaand bronnenmateriaal voor middeleeuwse geschiedschrijving en deze voor hedendaagse geschiedschrijving. De groeiende geletterdheid en bureaucratie en de verfijning van politiek en administratie zorgden voor een grotere productie aan onderzoeksbronnen over de Eerste Wereldoorlog, terwijl de hoeveelheid middeleeuwse manuscripten meer beheersbaar is. Dit vereist, enerzijds, een meer fijnmazige benadering van middeleeuwse bronnen — eerder stuksgewijs (bijv. manuscripten) dan collecties — en, anderzijds, een grotere uitwisseling van gegevens, commentaren en bronnen tussen mediëvisten. Die uitwisseling wordt daarenboven geholpen door de relatief heldere en minder complexe juridische status van de meeste middeleeuwse bronnen.

De catalogi en inventarissen van culturele erfgoedinstellingen bevatten vitale informatie over de inhoud van bestanddelen en series, essentiële uitleg bij het gebruik van de inventaris en de interpretatie van de inhoud. Dit heeft overigens hoofdzakelijk betrekking op de methodiek van archiefinstellingen, minder op de werking

van bibliotheken en musea. In specifieke gevallen, zoals het middeleeuwse onderzoeksgebied, wordt de context — noodzakelijk om het stuk volledig te beschrijven en te begrijpen — voorzien door gegevens die eveneens afkomstig zijn van onderzoeksinstellingen.

De eerste twee jaren van het project concentreerden zich hoofdzakelijk op de creatie van een robuust selectieproces en het verrijken en het delen van bronnen met culturele erfgoedinstelling. Daaruit heeft het project naadloze methodes ontwikkeld voor de ingest en vergelijking van gegevens voor de verdere aanvulling van de CENDARI *Archive Directory*.

ARCHIVAL RESEARCH GUIDES

CENDARI is ook betrokken bij de ontwikkeling van Archival Research Guides (ARGs). Deze archiefgidsen fungeren als een eerste toegang tot de CENDARI *Archive Directory* en specifieke bronnen voor middeleeuwse en moderne geschiedenis met de bedoeling de virtuele en analoge gebruiksvriendelijkheid te verbeteren.

De archiefgidsen zijn in de eerste plaats bedoeld om de CENDARI gebruiker te begeleiden in het zoeken naar relevante historische bronnen rond een specifiek onderwerp. Ze zijn ontworpen als thematische benaderingen van exemplarische onderzoeksgebieden in elk van de pilootdomeinen, telkens gebaseerd op de

actuele toonaangevende onderzoeksvragen, en zullen een onderzoeksmethodiek in de VRE mogelijk maken.

De archiefgidsen zullen binnen de CENDARI *Archive Directory* het opvragen van collecties faciliteren en collectiebeschrijvingen aanvullen door het aanbieden van historiografische context en methodologische ondersteuning aan onderzoekers. Ze zullen ook een virtuele samenstelling en toegang tot collecties over nationale en institutionele grenzen toelaten, door informatie over verspreide archieven die tot eenzelfde historische context behoren samen te brengen. De gidsen zijn bedoeld om grote thematische gebieden

van historisch onderzoek te overspannen en zullen ook dienen als showcases voor de user-generated content die wordt aangemaakt binnen de archiefgidsen.

GEbruiker CENTRAAL

Bij CENDARI zullen historici via een dynamische gebruiksiinterface toegang hebben tot gegevens voor hun eigen onderzoeksprojecten. Historici zullen gegevens kunnen analyseren aan de hand van geavanceerde data mining en visualisatietools; ze zullen hun eigen onderzoek kunnen uploaden naar een persoonlijke werkomgeving en gegevens beheren en uitwisselen met andere onderzoekers door middel van annotaties, tags, semantische links en andere tools.

Het ontwerp van de CENDARI-infrastructuur is gericht op een interoperabel gegevensplatform dat gesloten databanken overstijgt en het potentieel gebruikt van reeds bestaande platformen en hun data —zoals Europeana en Archives Portal Europe (APEX). Daarenboven wil CENDARI met een meer fijnmazig niveau van gegevens de basis leggen voor echt wetenschappelijk onderzoek en het ontdekken, organiseren en delen van kennis.

CENDARI bouwt verder op het bestaand werk van informatie-instellingen om digitale inventarissen te valoriseren, en focust daarbij ook op de ‘verborgen’ collecties, die vaak minder goed vertegenwoordigd zijn in het digitale landschap. Anders dan een typische digitale bibliotheek zijn er geen strikte vereisten voor de ingest van gegevens. Het projectteam is ervan overtuigd dat catalogi in de vorm van collectiebeschrijvingen en inventarissen essentiële instrumenten zijn voor historisch onderzoek en wil deze informatie dan ook graag delen met de eindgebruikers van CENDARI.

Het CENDARI-team werkt momenteel aan de eerste release van de VRE die voor test en gebruik beschikbaar zal worden gesteld aan historici met het oog op feedback voor het ontwikkelingsteam. De geplande release voor deze eerste versie van de VRE is oktober 2014. Meer informatie vind je op: <http://www.cendari.eu>. ■

Groepswork op de Cendari Summer school.

collecties over nationale en institutionele grenzen toelaten, door informatie over verspreide archieven die tot eenzelfde historische context behoren samen te brengen. De gidsen zijn bedoeld om grote thematische gebieden

> Het CENDARI project wordt gesubsidieerd door het 7th Framework Programme van de Europese Unie onder nummer 284432.